

ΑΠΟ ΤΗ ΝΟΝΑ ΜΟΛΕΣΚΗ



«Ο Επιθεωρητής»

του Νικολάι Γκόγκολ από το ΘΟΚ

Μετάφραση-δραματουργική επεξεργασία/σκηνοθεσία: Γιάννης Ιορδανίδης. Σκηνικά-κοστούμια: Σταύρος Αντωνόπουλος. Μουσική: Ευαγόρας Καραγιώργης. Φωτισμοί: Γιώργος Κουκουμάς.

Παίζουν: Ντίνος Λύρας, Γιώργος Μουαΐμης, Σταύρος Λούρας, Βαρνάβας Κυριαζής, Νεοκλής Νεοκλέους, Ανδρέας Τσουρής, Μιχάλης Μουστάκας, Γιώργος Μουσκοβίας, Χρύσανθος Χρυσάνθου, Αννίτα Σαντοριναίου, Έλενα Παπαδοπούλου, Ανδρέας Βασιλείου, Θανάσης Δρακόπουλος, Αχιλλέας Γραμματικόπουλος, Αντώνης Κατσαρής, Παντελής Παπακωνσταντίνου, Ιωάννα Καμμένου Σιαφάλη, Μήδεια Χάννα, Γιολάντα Χριστοδούλου, Έλενα Δημητρίου, Νέδη Αντωνιάδη, Ηλέκτρα Φωτιάδου.

Η ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ των συντελεστών της παράστασης του «Επιθεωρητή» παίρνει αρκετό χρόνο. Ο ΘΟΚ έριξε σ' αυτή τη μάχη τις καλύτερες του δυνάμεις. Το έργο του Γκόγκολ δεν είναι απλώς πολυάριθμο, είναι πολυπρόσωπο. Ο κάθε εμφανιζόμενος στη σκηνή πρέπει να έχει πρόσωπο-έκπληξη, πρέπει να είναι γελοίος όπως το όνομά του (η σημειωτική των γκογκολικών ονομάτων είναι ένα ξεχωριστό κεφάλαιο, ενώλεως δυσανάγνωστο για μη ρωσόφωνους αναγνώστες και θεατές). Εξ ου και η πρώτη έγνοια του σκηνοθέτη και του ενδυματολόγου, του μακιγέρ και του ηθοποιού του ίδιου είναι το πώς θα είναι ο ήρωάς τους στην όψη. Η σύλληψη της εξωτερικής εμφάνισης είναι αν όχι η λύση, τότε το κλειδί στο χαρακτήρα του προσώπου. Το πολυεπίπεδο κείμενο του Γκόγκολ θέτει μπροστά στους αναγνώστες και στους ερμηνευτές του το μέγα εικαστικό ζήτημα- απαιτεί να φανταστούμε τους ήρωές του ως εικόνες, ως μορφές, επειδή είναι ίσως ο καλύτερος τρόπος να αντιληφθούμε την κλίμακα της σατιρικής μεγέθυνσης που χρησιμοποιεί ο συγγραφέας, την επιλεκτική προβολή των στοιχείων της πραγματικότητας και της ανθρώπινης φύσης, να αντιληφθούμε επίσης την απαγόρευση της ρεαλιστικής εικονοπλαστικής οδού. Ο κόσμος του Γκόγκολ δεν είναι λιγότερο φανταστικός και τρομακτικός από τα «Καπρίτσια» του Γκόγια, μόνο που οι δαίμονες του Γκόγκολ μετατρέπονται σε σαρκατωύρες κάτω από το άφθονο γέλιο.

Τα πιο πάνω αποτελούν σκέψεις παλιές, οι οποίες χαρούμενα ζωντάνεψαν με την είσοδο στην Πειραματική Σκηνή στον Άγιο Ανδρέα του θιάσου του ΘΟΚ σε σχεδόν μη αναγνωρίσιμη μεταμφίεση. Ο Γιάννης Ιορδανίδης πέτυχε διπλό στόχο. Πρώτον, η τόσο ρομαντική πια συνάντηση των ματιών μας με τα παραπάνω από οικεία πρόσωπα των ηθοποιών αντικαταστάθηκε από τη στιγμιαία ταραχή («Μα ποιος είναι;» ή τουλάχιστον «Μα πώς είναι έτσι;») ενεργοποιώντας αμέσως τη λήψη των αισθητικών μηνυμάτων. Ως δεύτερο στόχο ο Ιορδανίδης θέτει και πετυχαίνει την είσοδό μας από την εικαστική πόρτα στα ενδότερα αισθητικά και ιδεολογικά διαμερίσματα της παράστασης. Αυτά τα πρόσωπα, αυτά τα αστέρια της μικρής επαρχιακής ρωσικής πόλης είναι εξ ίσου λαμπρά και παντοπνία με τα αληθινά, οι συνδυασμοί τους σε αστερισμούς όπως η διαφθορά, η κλειψιά, η δωροδοκία, είναι στέρεοι και λάμπουν σε διαχρονικούς ουρανούς. Το πέρασμα του κομήτη Χλεστακόφ δεν απειλεί, αλλά εντάσσεται στη γενική εικόνα. Ο Ιορδανίδης, εκτός από την υιοθέτηση του στοιχείου της κοινωνικής σάτι-

ρας, συνειδητοποιεί και προσπαθεί να μεταφέρει στη σκηνή τη φαντασμαγορία του ψεύδους, το παραλήρημα της μεγαλομανίας, το σκοτεινό μπαρόκ της άνωθεν τρομοκρατίας, την κωμική παραζάλη του γελοίου φλερταρίσματος, κτλ. Αν στη μορφολογική πτυχή της παράστασης ο σκηνοθέτης συμμορεύτηκε στην ίδια αισθητική κατεύθυνση με τον ενδυματολόγο Σταύρο Αντωνόπουλου που φτιάχνοντας κοστούμια από γέλιο, έφτιαξε ολόκληρους ανθρώπους, στο μασκέ χορό πολλών από τις σκηνές του έργου, μεγάλο ρόλο έπαιξε η μουσική του Ευαγόρα Καραγιώργη που μια συνόδεψε, μια οδηγούσε τις κινήσεις των προσώπων. Η σύμπτωση των βασικών συντελεστών κρατάει από τον καιρό της «Μαρίας Στιούαρτ» και της «Τρελής του Σαγιώ». Σ' ό,τι αφορά τα σκηνικά της παράστασης ο Σταύρος Αντωνόπουλος παραχώρησε όσο μπορούσε περισσότερη σκηνή σε ηθοποιούς ελαχιστοποιώντας τους χαρακτηρισμούς των εξωτερικών χώρων και επιτρέποντας στον εαυτό του μόνο το τρελό παιχνίδι με τις πόρτες και το μεγαλοπρεπές χάρτινο όραμα της Πετρούπολης στο βάθος.

Είναι γνωστό πως τα πρόσωπα δε φτιάχνονται μόνο από τα κοστούμια και τις περούκες και οι ηθοποιοί της παράστασης έκαναν πολύ περισσότερα από το να τα φοράνε. Κυρίαρχος του παιχνιδιού στη σκηνή – ο Βαρνάβας Κυριαζής, ο Δήμαρχος, Γελοίος, αλλά λύκος. Λύκος, αλλά γελοίος. Πολύ σωστή η επιλογή του σκηνοθέτη, ένας δυνατός και μη κωμικός ηθοποιός μπορεί να δώσει και τις δύο πτυχές του χαρακτήρα. Στο αγαπημένο της στοιχείο της κωμικής υπερβολής άνετα κινείται η Αννίτα Σαντοριναίου. Ο Αχιλλέας Γραμματικόπουλος είδε το ρόλο του Χλεστακόφ ως μεγάλη πρόκληση. Δεν έχει σημασία πόσο ψηλά μπορεί κανείς να τοποθετήσει τη δουλειά του σε μια απόλυτη (μα και ανύπαρκτη, στην ουσία) κλίμακα αξιολόγησης. Σημασία έχει ότι τα προσόντα, για τα οποία επιλέγεται από το σκηνοθέτη, τα επιδεικνύει και τα αξιοποιεί σ' όλες τις σκηνές του.

Εχω την εντύπωση ότι η μεγάλη ένταση, με την οποία αρχίζει και συνεχίζεται η παράσταση μέχρι το τέλος της πρώτης πράξης δεν αφήνει περιθώρια για περισσότερη κλιμάκωση. Η ψηλή και κάπως μονότονη σ' ό,τι αφορά την ένταση γραμμή ίσως κουράζει τους δέκτες και κάπως εξαντλεί τους πομπούς. Επίσης μπορώ να μαντέψω ότι όχι μόνο ο περιορισμένος χώρος του Αγίου Ανδρέα, αλλά και ο περιορισμένος χρόνος της προετοιμασίας μιας τόσο μεγάλης παραγωγής ανάγκασε το σκηνοθέτη να εμφανιστεί με λιγότερο λεπτομερή δουλειά, με πιο αδρές και βιαστικές πινελιές απ' ό,τι συνηθίζει. ●